

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Kroonstraat te Evergem

**Jeroen Verrijckt
Maarten Smeets
Ludo Fockedeey
Wouter Yperman**

**Kessel-Lo, 2016
Studiebureau Archeologie bvba**

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Kroonstraat te Evergem

**Jeroen Verrijckt
Maarten Smeets
Ludo Fockedey
Wouter Yperman**

**Kessel-Lo, 2016
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Kroonstraat te Evergem

Initiatiefnemer:	Brummo nv
Projectleiding:	Maarten Smeets
Erkend archeoloog:	Jeroen Verrijckt
Auteurs:	Jeroen Verrijckt, Maarten Smeets, Ludo Fockedeij & Wouter Yperman
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2016, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Privacyfiche

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Bureaustudie	p. 3
1.1 Beschrijvend gedeelte	p. 3
1.1.1 Administratieve gegevens	p. 3
1.1.2 Archeologische voorkennis	p. 5
1.1.3 Onderzoeksopdracht	p. 5
1.1.4 Werkwijze	p. 7
1.2 Assessmentrapport	p. 9
1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied	p. 9
1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied	p. 14
1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied	p. 18
1.2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	p. 19
1.2.5 Synthese	p. 19
1.2.6 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek	p. 20
1.2.7 Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek	p. 20
Hoofdstuk 2 Landschappelijk bodemonderzoek	p. 21
2.1 Beschrijvende gedeelte	p. 21
2.1.1 Administratieve gegevens	p. 21
2.1.2 Microreliëf en bodem	p. 21
2.1.3 Onderzoeksopdracht	p. 22
2.1.4 Werkwijze	p. 22
2.2 Assesmentrapport	p. 24
2.2.1 Het referentieprofiel	p. 24
2.2.2 Resultaten van het bodemkundige booronderzoek	p. 26
2.2.3 Interpretatie van het onderzochte gebied	p. 28
2.2.4 Synthese	p. 29
2.2.5 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek	p. 30
2.2.6 Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek	p. 30
Hoofdstuk 3 Programma van maatregelen	p. 31
3.1 Gemotiveerd advies	p. 31
3.2 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	p. 32
3.2.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	p. 32
3.2.2 Onderzoeksstrategie en –methode	p. 32
3.2.3 Onderzoekstechnieken	p. 32
3.2.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code Goede Praktijk	p. 33
Bibliografie	p. 35
Bijlagen	

Hoofdstuk 3 Programma van maatregelen

Projectcode:	2016F28 en 2016F125
Erkend archeoloog:	Jeroen Verrijckt, OE/ERK/Archeoloog/2015/00053, Studie bureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Aanleiding:	De nota met word opgemaakt voor een verkavelingsaanvraag in een projectgebied dat buiten de vastgestelde archeologische zones ligt en met een oppervlakte van 14283 m². Daarmee valt de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones, liggen. Vigerende wetgeving: Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De nota met landschappelijk bodemonderzoek werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk.
Locatie:	Evergem, Ertvelde, Kroonstraat (fig. 1.1 en 1.2)
Bounding box:	punt 1: x= 106888, y= 107042 punt 2: x= 208258, y= 208430 Evergem, Afd. 4, Sectie A, percelen 725A, 726B, 728C en 729E2 (fig. 1.3)
Periode uitvoering:	juli 2016
Relevante termen uit thesaurus Onroerend Erfgoed:	Bureauonderzoek, KW-linie, bunkers, wereldoorlog 1
Verstoorde zones:	Er zijn geen verstoorde zones bekend

Aanleiding vooronderzoek:
Zie 1.1.4

Resultaten vooronderzoek:
Zie 1.2.4 en 1.2.5

3.1 Gemotiveerd advies

Uit de resultaten van het bureauonderzoek is gebleken er geen gekende verstoringen aanwezig zijn in het onderzoeksgebied. Tevens werden bij boringen geen verstoringen aangetroffen. De boringen wijzen op een bodemopbouw met een Ap-B-C profiel in nagenoeg het gehele projectgebied. Er zijn geen aanwijzingen teruggevonden dat er een podzolbodem aanwezig is. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat er geen verhoogde kans op in situ prehistorische sites aanwezig is waardoor prehistorische boringen niet nuttig zijn.

Er kunnen wel sites met archeologische bodemsporen verwacht worden, om de eventuele aanwezigheid te kunnen vaststellen is het nuttig én noodzakelijk om een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Het is op dit moment wegens juridische redenen (eigendomsrechten) niet mogelijk om het proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Hierdoor wordt er voorgesteld om een proefsleuvenonderzoek in uitgesteld traject uit te voeren.

De opportuniteit van de diverse methoden van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem:

Methode	Opportuu	Motivering
Landschappelijke profielputten	Nee	Tijdens het landschappelijk booronderzoek kon voldoende geconcludeerd worden dat er een goed bewaarde bodemkundige opbouw aanwezig is. Er werden echter geen aanwijzingen aangetroffen voor de podzolbodem zoals deze op de bodemkaart beschreven staat. Er kan gesteld worden dat landschappelijke profielputten geen toegevoegde waarde leveren tegenover de reeds uitgevoerde landschappelijke boringen. Dergelijk onderzoek is niet nuttig en niet noodzakelijk.
Geofysisch onderzoek	Nee	Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Ook dient er op gewezen te worden dat vooral grote en specifieke sporen opgemerkt worden tijdens dit soort onderzoek. Kleinere sporen die mogelijk deel uit maken van een plattegrond worden al veelal niet opgemerkt. Ook dient na de uitvoering van geofysisch onderzoek steeds verder onderzoek met ingreep in de bodem plaats te vinden om de aard van de aangetroffen anomalieën te verifiëren. Dergelijk onderzoek is niet nuttig en niet noodzakelijk.
Veldkartering	Nee	Binnen dit onderzoek biedt deze methode geen meerwaarde en zal dit vermoedelijk niet tot kenniswinst leiden. Het grootste gedeelte van het projectgebied is bebouwd, bos of bestaat uit dichte weidegrassen waardoor eventuele archeologische artefacten niet kunnen worden opgemerkt. Dergelijk onderzoek is niet nuttig en niet noodzakelijk.

De opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem:

Methode	Opportuu	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Nee	Tijdens het landschappelijk booronderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van (in situ) steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek. Dergelijk onderzoek is niet nuttig en niet noodzakelijk.
Waarderend archeologisch	Nee	Tijdens het landschappelijk booronderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen

booronderzoek		op de mogelijke aanwezigheid van (in situ) steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek. Dergelijk onderzoek is niet nuttig en niet noodzakelijk.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Nee	Tijdens het landschappelijk booronderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van (in situ) steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek. Dergelijk onderzoek is niet nuttig en niet noodzakelijk.
Proefsleuven en/of proefputten	Ja	Het is nuttig deze methode toe te passen op het terrein, omdat de onderzoekstechniek een beter ruimtelijk inzicht biedt dan de voorgaande onderzoekstechnieken. Omwille daarvan, en de verwachting dat er geen complexe verticale strategie aanwezig is, is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. Om beter ruimtelijk inzicht toe te laten is het nodig een groter percentage van het terrein (12,5%) te onderzoeken dan de voorgaande onderzoeksmethoden, wat resulteert in een grotere schadelijke impact op het bodemarchief. Deze methode is echter niet overdreven schadelijk te noemen. Ondanks de grotere schadelijke impact op het bodemarchief is deze onderzoeksmethode nodig om verdere uitspraken te kunnen doen over de aanwezigheid van een archeologische site op het terrein.

3.2 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

3.2.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het onderzoeksdoel is nagaan of er nog archeologische sporen bewaard zijn in het projectgebied. De vraagstelling hierbij is:

- Hoe goed zijn de archeologische sporen bewaard?
- Van welke aard zijn de sporen?
- Naar welke activiteit of soort site verwijzen de sporen?
- Zijn er sporen uit één of meerdere periodes aanwezig?
- Welke zones komen in aanmerking voor een verder onderzoek?
- Kan er een link gelegd worden met de historische kern van Evergem of historische archeologische vindplaatsen uit de omgeving?

3.2.2 Onderzoeksstrategie en -methode

Gezien de mogelijkheid op waarden uit de prehistorie tot de wereldoorlogen dient er een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden (CGP 8.6). Hiermee wordt beoogd door een beperkt maar statistisch representatief gedeelte van het terrein op te graven, uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van dat terrein.

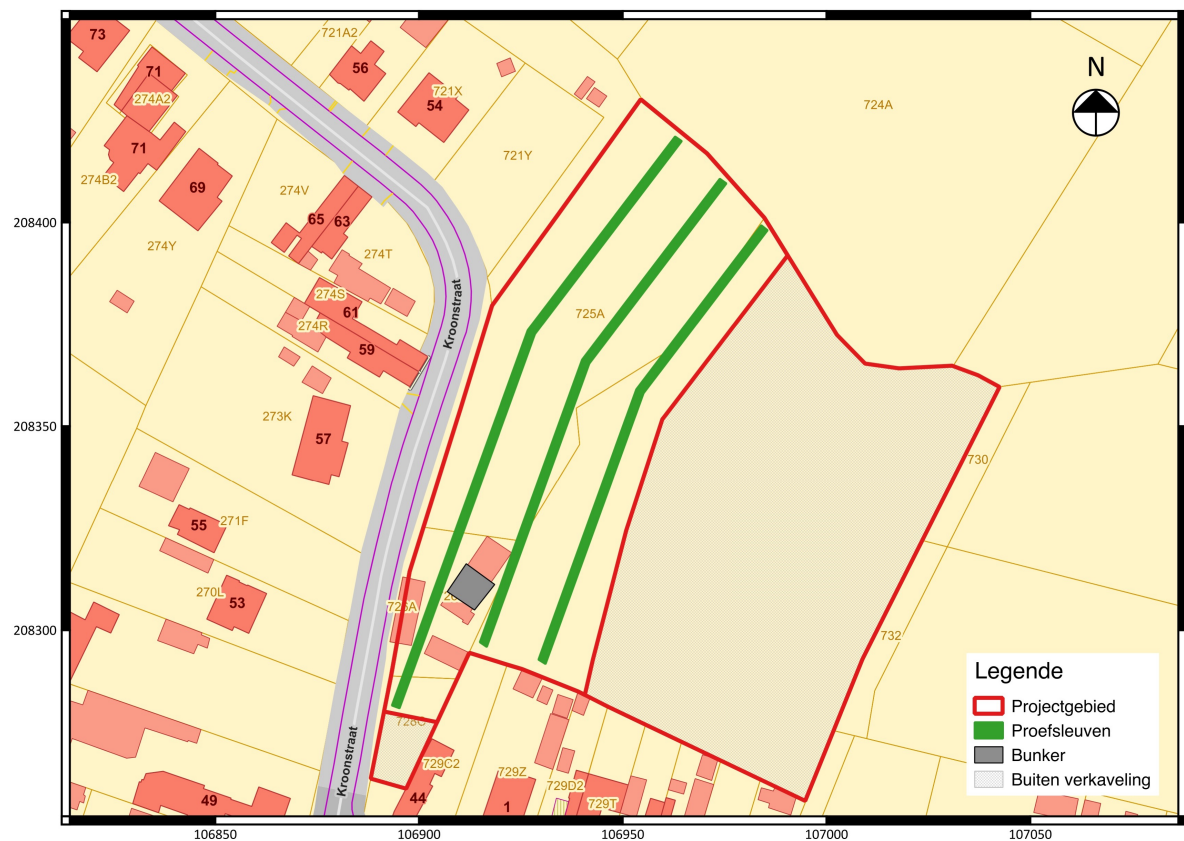
3.2.3 Onderzoekstechnieken

De sleuven worden aangelegd volgens de Code van Goede Praktijk (CGP 8.6).

Om zoveel mogelijk dwars op het hoogteverschil te werken (en een zo goed mogelijk beeld van het reliëf te krijgen) worden de sleuven nagenoeg evenwijdig aan de Kroonstraat aangelegd, met een NO-ZW- oriëntatie. Tevens worden de sleuven op deze manier op de lengterichting van het projectgebied geplaatst waardoor de meest praktische methode wordt behaald. (fig. 3.1). De zones die na het verkavelen van de percelen worden uitgesloten van bebouwing worden niet onderzocht tijdens het proefsleuven onderzoek. Deze zones kunnen vrijgegeven worden tot er in de toekomst concrete plannen voor de ontwikkeling van deze zones zijn.

Omwille van praktische aspecten zoals snelheid en efficiëntie wordt geopteerd voor 2m brede, parallelle proefsleuven met een tussenafstand die niet meer dan 15 m van middelpunt tot middelpunt bedraagt. Deze proefsleuven worden, waar nodig, aangevuld met kijkvensters zodat een goed overzicht verkregen wordt van de aanwezige sporen. Mogelijk aanwezige sporen in zandgronden zijn doorgaans trouwens zeer goed leesbaar, zodat hiervoor niet op 4 m brede sleuven moet teruggevallen worden. De sleuven worden aangelegd tot op het eerste archeologisch relevante vlak. De conventioneel aanvaarde dekkingsgraad van 12,5 % wordt conform de CGR opgesplitst in 10 % sleuven en 2,5 % kijkvensters. De graafmachine heeft een 2 m brede, platte bak zonder tanden. Indien er archeologische bodemsporen worden aangetroffen dienen deze geregistreerd te worden conform de Code Goede Praktijk. Tevens dient getracht te worden zoveel mogelijk informatie omtrent datering en interpretatie te verkrijgen van de aangetroffen sporen. Waar nodig kunnen er rond deze sporen kijkvensters aangelegd worden. Deze informatie kan een betere inschatting geven van het verdere onderzoek.

Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek lithische artefacten geconcentreerd worden aangetroffen dient het aanleggen van de sleuven gestaakt te worden. Rondom de concentratie dienen vervolgens waarderende archeologische boringen uitgevoerd te worden conform de Code Goede Praktijk. Indien hieruit blijkt dat er meerdere concentraties lithische artefacten aanwezig zijn, of dat de aangetroffen concentratie omvangrijk is, dient het proefsleuven onderzoek op de locatie van de eventuele concentraties gestaakt te worden.

Bibliografie

Literatuur:

DE VOS A. 1971: *Geschiedenis van Ertvelde*, Ertvelde.

LANCLUS K. EN M. VERBEECK 1993: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Gent, Kantons Evergem - Lochristi*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 12N4, Brussel - Turnhout.

SAKKERS H., J. DEN HOLLANDER EN R. MURK 2011: *De Hollandstelling. Van Knokke tot Antwerpen. Stille getuige van de Eerste Wereldoorlog*, s.l.

Websites:

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<https://geo.onroenderfgoed.be>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120650>

<https://onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

www.cartesius.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geopunt.be

www.kbr.be

Bijlagen

Bijlage 1 : Plannenlijst

Projectcode	2016F28 en 2016F125
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	21 (fig. 3.1)
Type plan	Sleuvenplan
Onderwerp plan	Inplantingsplan voor de proefsleuven
Aanmaakschaal	1/10000
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (Wouter Yperman)
Aanmaakdatum	06/07/2016